

KLASA I T g – poniedziałek 25.05.2020 – z. 10

Temat lekcji: Obraz Matki Bożej w Lamencie świętokrzyskim: *Posłuchajcie, bracia miła*”

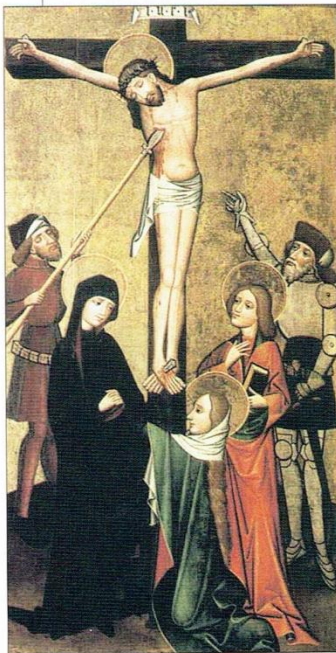
Nauczyciel: Anna Bielenda (anjabelenda@gmail.com)

1. Proszę wejść na stronę szkoły, są tam zamieszczone materiały w punkcie: e-podręczniki, kliknąć: kształcenie ogólne, potem poszukać w materiałach tematów: „*Dramat Maryi pod krzyżem*” oraz „*Dwie Maryje... Wyobrażenie Matki Bożej w Bogurodzicy i w Lamencie świętokrzyskim*”. Proszę zapoznać się z treścią materiałów.
2. Proszę zapisać w zeszycie terminy: plankt, lament
3. Proszę przeczytać z podręcznika tekst „*Posłuchajcie bracia miła*” – str. 238-239 lub scan.
4. Proszę w zeszycie zapisać pełnymi zdaniami odpowiedzi na zadania zamieszczone pod tekstem. (1-6)
5. Proszę przesłać zadanie na mój adres mailowy do 29 maja 2020r.

Stabat Mater Dolorosa

W pieśni *Postuchajcie, bracia miła* występuje kolejny motyw charakterystyczny dla sztuki średniowiecza. To motyw Matki Bożej Bolesnej, nazywany od słów łacińskiej pieśni *Stabat Mater Dolorosa – Stała Matka Bolesnościwa*. Obrazuje go stojąca pod krzyżem Maryja, która cierpi na widok umierającego Syna. Obraz ten był przede wszystkim charakterystyczny dla łacińskich pieśni o charakterze religijnym. Często pojawiał się też w sztukach plastycznych.

Ukrzyżowanie z Korzennej (1440–1450)
tablicowe malarstwo gotyckie

Postuchajcie, bracia miła

1 Postuchajcie, bracia miła¹,
Kcęć wam skorzyć² krwawą głowę;
Usłyszycie moj zamętek³,
Jen⁴ mi się zstał w Wielki Piątek.

5 Pożałuj mię, stary, młody,
Boć mi przyszły krwawe gody⁵:
Jednegociem⁶ Syna miała
I tegociem ożalała⁷.

Zamęt ciężki dostał się mie⁸, ubogiej żenie⁹,
10 Widzęć¹⁰ rozkrwawione me mile narodzenie;
Ciężka moja chwila, krwawa godzina,
Widzęć niewiernego Żydowina,
Iż on bije, męczy mego milego Syna.

Synku miły i wybrany,
15 Rozdziel¹¹ z matką swoją rany;
A wszakom¹² cię, Synku miły, w swem sercu nosiła,
A takżeż tobie wiernie służyła,
Przemow k matce, bych się ucieszyła,
Bo już jidziesz ode mnie, moja nadzieja¹³ miła.

20 Synku, bych¹⁴ cię nisko miała,
Niecoć¹⁵ bych ci wspomagała:
Twoja główka krzywo wisa¹⁶, tęć bych ja podparła;
Krew po tobie płynie, tęć bych ja utarła;
Picia wołasz, piciać bych ci dała,
25 Ale nie lza¹⁷ dosiãc twego świętego ciała.

O anjele Gabryjele,
Gdzie jest ono tve wesele,
Cożeś mi go obiecował tako barzo wiele,
A rzekęcy¹⁸: „Panno, pełna jeś miłości”,
30 A ja pełna smutku i żałości,
Sprochniało we mnie ciało i moje wszytki kości.

Proścież Boga, wy miłe i żądne maciory¹,

¹ bracia miła – mili bracia

² Kcęć wam skorzyć – chcę się wam poskarzyć

³ zamętek – smutek, zgrzyzota, strapienie

⁴ jen – który

⁵ gody – święto

⁶ jednegociem – jednego

⁷ tegociem ożalała – tego optakiwałam

⁸ mie – mi

⁹ żena – kobieta

¹⁰ widzęć – widząc

¹¹ rozdziel – podzieli

¹² wszakom – przecież

¹³ moja nadzieja – moja nadziejo (mianownik w formie wołacza)

¹⁴ bych – aby

¹⁵ niecoć – trochę

¹⁶ wisa – wisi

¹⁷ nie lza – nie można

¹⁸ rzekęcy – mówiąc

By wam nad dziatekami nie były takie to pozory,
Jele ja nieboga ninie dziś zeżrzała²
35 Nad swym, nad miłym Synem krasnym³,
Iż on cirpi męki nie będąc w żadnej winie⁴.

Nie mam ani będę mieć jinego⁵,
Jedno ciebie, Synu, na krzyżu rozbitego.

Polecenia

1. Wiersz jest monologiem Matki Boskiej skierowanym do różnych adresatów. Odpowiedz, kto jest odbiorcą słów Maryi w poszczególnych zwrotkach:
a) pierwszej – trzeciej, b) czwartej, piątej, ósmej, c) szóstej, d) siódmej.
2. Wyjaśnij sens epitetów *krwawa godzina*, *krwawe gody*, *krwawa głowa*.
3. Omów, w jaki sposób Matka zwraca się do Syna. Zwróć uwagę na formy użytych wyrazów oraz postawę bohaterki wiersza.
4. Nazwij uczucia wyrażone w monologu. Do każdego z przykładów podaj odpowiedni cytat.
5. Jaki sens mają słowa skierowane do archanioła Gabriela?
6. Wyjaśnij znaczenie słów adresowanych do innych matek.

Kontynuacje i nawiązania

Roman Brandstaetter Lament Piety

1 Śpiewam pieśń
O ofierze,
Śpiewam pieśń
O ukrzyżowanej Winnicy.

5 O ciernista Głowo
Krwawiącej Winnicy!

Cóż mam uczynić,
Aby ulżyć Twojej krwi?

Pomóżcie mi,
10 Prostaczkowie.

Pomóżcie mi,
Mędracy.

¹ **maciory** – matki; znaczenie słowa *maciora* uległo zawężeniu, dawniej oznaczało każdą matkę, obecnie odnosi się jedynie do samicy świni i wywołuje negatywne skojarzenia

² **jele ja nieboga ninie dziś zeżrzała** – ile ja nieboga dziś ujrzałam

³ **krasny** – piękny

⁴ **nie będąc w żadnej winie** – niewinnie

⁵ **jinego** – innego

Roman Brandstaetter

(1906–1987)

Poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz (m.in. z hebrajskiego).

W jego utworach dominuje problematyka filozoficzno-moralna i estetyczna, znajdują się nawiązania do myśli chrześcijańskiej, wykorzystywane są motywy biblijne, wątki historyczne, współczesne problemy polityczne. Jego liryka obejmuje też przekłady i parafrazy poezji biblijnej.